

Papin ydinosaamiskuvaus

KIRKKOHALLITUS[†]

Kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset

Ydinosaamiskuvaukset kuvaavat koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamiskuvaukset ovat siksi kattavia ja laaja-alaisia.

Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaaminen muodostuu sekä ammatillisesta ydinosaamisesta että kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio.* Se on kirkon työn perusta ja pohja, josta kirkon erilaiset tehtävät saavat sisältönsä ja perustelunsa.

Piispainkokous hyväksyi papin ydinosaamiskuvauksen 18.5.2020 ja kirkkohallituksen täysistunto muut ydinosaamiskuvaukset 21.4.2020 sekä suntion ydinosaamiskuvauksen 22.2.2022. Verkkosivuston on tuottanut Kirkkohallitus.

* Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiselle keskeistä on kirkon missio (*Missio Dei*). Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta.

1. Yhteinen ydinossaaminen
2. Lastenohjaaja
3. Varhaiskasvatuksen ohjaaja
4. Perheneuvoja
5. Oppilaitostyöntekijä
6. Vammais- ja viittomakielisen työn työntekijä
7. Diakonian viranhaltija
8. Suntio
9. Lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja
10. Nuorisotyönohjaaja
11. Sairaalapappi
12. Pappi
13. Kanttori

Tausta

Tässä dokumentissa kuvataan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappien ammattikunnalle ominaista, koko työuran aikaista ydinosaamista. Kaikkien pappien osaaminen ei ole samanlaista, sillä kunkin yksilöllinen osaaminen muodostuu omanlaisekseen koulutuksen, työtehtävien, toimintaympäristön ja työn tavoitteiden pohjalta. Ydinosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja kyvyistä, joita hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään työn ammatillisissa konteksteissa.

Ydinosaamisen käsitteistä

Ydinosaamisen kuvaamisessa on käytetty termejä osaaminen, taito ja ammatillinen kyky. Osaaminen on näistä käsitteistä laajin ja tarkoittaa tiedon ja taidon hallintaa, soveltamista, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä tunteiden ja asenteiden tiedostamista.

Taito kuvaa sitä, miten osaaminen ilmenee käytännössä. Taidoista yksi esimerkki ovat itsesäätelytaidot, jotka mahdollistavat tietoisien, tilanteenmukaisen toiminnan.

Ammatilliset kyvyt tarkoittavat yleistettyä käsitystä ammatissa tarvittavista ominaisuuksista, asenteista ja kyvykkyyksistä, joita osaamisen syntyminen edellyttää ja jotka mahdollistavat osaamisen kehittymisen. Lisäksi tarvitaan kykyä itsereflektioon, joka mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin. Itsereflektioon kuuluu esimerkiksi omien asenteiden, käsitysten tai näkemysten tiedostaminen.

Ydinosaaminen kehittyi tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä työelämässä ja täydennyskoulutuksessa. Ydinosaamiskuvausta käytetään esimerkiksi

- opiskeluaikana oman ammatillisen identiteetin sekä ammatin kokonaiskuvan muodostamisessa
- työuran aikana esimerkiksi ammatillisen identiteetin ja oman kehittymisen peilinä sekä esimiestyössä kehityskeskustelujen, osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin osana
- kirkon ammattien esittelemisessä muun muassa verkostoyhteistyössä
- koulutuksen kehittämisessä.

Kirkko hengellisenä yhteisönä ja pappisvirka

Pappisvirka viittaa pappeuteen. Sillä tarkoitetaan luterilaisten tunnustuskirjojen mukaista evankeliumin julistamiseksi ja sakramenttien jakamiseksi asetettua kirkon virkaa, johon kutsutaan ja johon vihitään pappisvihkimyksessä. Vihkimisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli yhdessä, ja sen toimittaa piispa. Henkilö vihitään pääsääntöisesti seurakunnan papiksi. Vihkimyksen edellytyksenä on vokaatio eli se, että kirkko on kutsunut henkilön toimittamaan papin virkaa jossakin seurakunnassa (*vocatio externa*).

Kenelläkään ei siis ole subjektiivista oikeutta saada pappisvihkimystä. Papiksi vihkiminen on mahdollista myös, mikäli henkilö toimii teologisen tieteen opettajana, uskonnonopettajana tai kirkon lähetysjärjestöissä. Papin virkaa ei voi tilapäisestikään hoitaa henkilö, jota ei ole vihitty pappisvirkaan. Virka edellyttää piispainkokouksen vaatimaa teologista tutkintoa.

Papin virka viittaa palvelussuhteeseen. Sillä tarkoitetaan hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi. Seurakunnan papin virat ovat seurakuntapastorin, kappalaisen ja kirkkoherran virkoja. Osa papeista toimii kirkon erityistehtävissä, joihin edetään usein seurakuntaviran kautta.

Jumalan missio (*Missio Dei*) on kirkon työn perusta ja pohja, josta myös pappisvirka saa sisältönsä ja perustelunsa. Jumalan missiolla tarkoitetaan Jumalan pelastavaa työtä tässä maailmassa. Kirkko osallistuu Jumalan missioon kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta. Tätä pappisviran keskeistä tehtävää opiskellaan jo teologian maisterin tutkinnossa, minkä jälkeen osaaminen kehittyy työelämässä ja täydennyskoulutuksessa.

Pappisvirka antaa oikeuden hoitaa kirkkolaissa, kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjoissa mainitut papin tehtävät. Virka on olemassa, jotta ihmisissä syntyisi ja kasvaisi usko Kristukseen. Papin erityisenä tehtävänä on julkisen jumalanpalveluksen toimittaminen ja pyhien sakramenttien jakaminen, muiden kirkollisten toimitusten hoitaminen sekä yksityinen rippi ja sielunhoito.

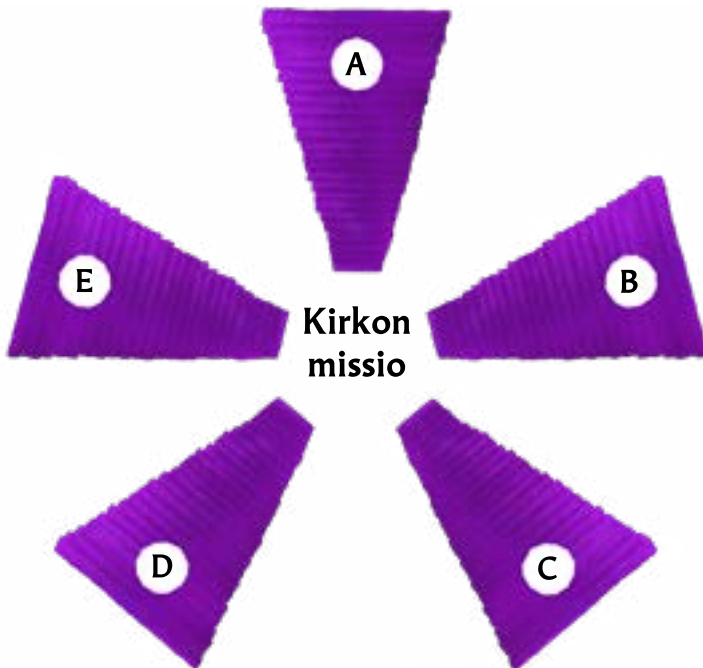
Papin työssä tarvitaan kirkon arvojen tuntemista ja sitoutumista niiden mukaiseen toimintaan. Suhde Jumalaan on sekä voimanlähde että työn uskottavuuden edellytys. Kirkolla on uskonnollisena yhteisönä oikeus ja velvollisuus vaalia omia tulkintojaan maailmasta, ihmisestä ja todellisuuden luonteesta.

Tämän perusteella sen työntekijöiltä, kuten papeilta, odotetaan sitoutumista kirkon hengelliseen perustehtävään, arvoihin ja uskontulkintoihin. Hengellisen elämän hoitaminen, kuten Raamatun lukeminen, rukous ja osallisuus seurakunnan yhteisestä messusta, ovat papin keskeistä työn sisältöä ja myös henkilökohtaista uskon hoitamista.

Papin ydinosaaminen

Papin ydinosaaminen muodostuu papin ammatillisesta ydinosaamisesta ja kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ammatillinen ydinosaaminen kuvaa ammatin ydintä, joka erottaa sen muista ammateista. Sen osa-alueet ovat teologinen ja arvo-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä papin tehtäväosaaminen. Papin tehtäväosaamisessa kuvataan ammattia profiloiva erityinen osaaminen. Papin tehtäväosaaminen sekä teologinen ja arvo-osaaminen edustavat erityisesti papin ammatille ominaista ydinosaamista.

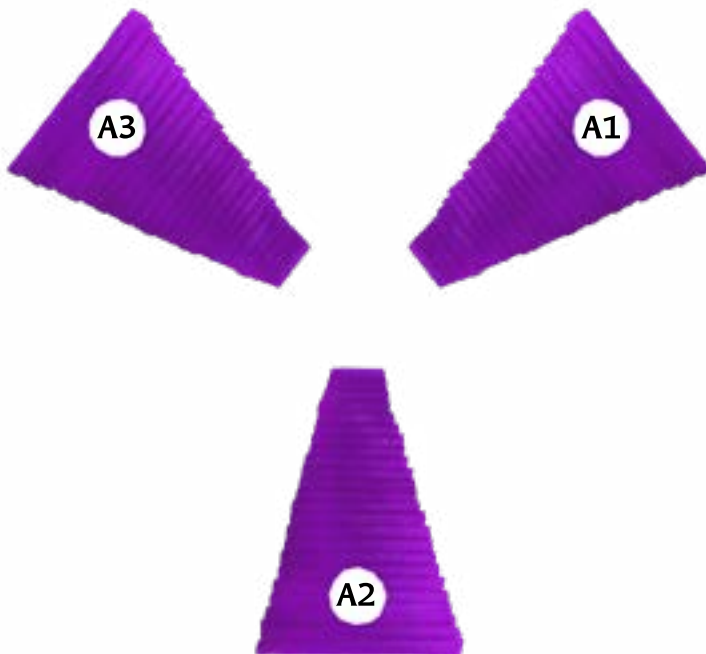
- A) Teologinen ja arvo-osaaminen
- B) Papin tehtäväosaaminen
- C) Vuorovaikutusosaaminen
- D) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen
- E) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen yhdistää eri ammatteja ja kuvaa osaamista, jota tarvitaan erityisesti hengellisessä työssä. Vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen sekä työelämä- ja kehittämisosaaminen ovat tärkeitä papin ammatissa, ja niiden sisällöissä on paljon yhteistä myös muiden kirkon ammattien kanssa.

Papin ammatillinen ydinosaaminen

A) Teologinen ja arvo-osaaminen

Pappi tarvitsee työssään laajaa teologista tietoperustaa, teologista osaamista. Tämä perustuu teologian maisterin tutkintoon, joka antaa pappisviran itsenäisen hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot ja osaamisen. Tutkinnossa perehdytään Raamattuun, luterilaiseen tunnustukseen sekä pappisviran kannalta keskeisiin dokumentteihin ja saadaan valmiudet tulkita niitä ajankohtaisesti suullisesti ja kirjallisesti. Papin työlle on ominaista teologisen ja muun osaamisen jatkuva syventäminen. Tämä edellyttää sekä omaehtoista opiskelua että osallistumista esimerkiksi kirkon järjestämään täydennyskoulutukseen.

A1) Teologinen asiantuntijaosaaminen

**A2) Kristillisen uskon, toivon ja elämän
sekä katsomusten tulkintaosaaminen**

A3) Arvo-osaaminen

A1) Papin teologiseen sivistykseen ja osaamiseen sisältyy teologinen asiantuntijaosaaminen.

Papiksi vihittäväältä edellytetään, että tutkinto on antanut:

- perustiedot liturgiikassa ja homiletiikassa sekä valmiudet johtaa kirkkokäsikirjassa mainitut jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset ja rukoushetket
- perustiedot pastoraaliteologiassa ja valmiudet soveltaa niitä ihmisen kohtaamisessa
- pedagogiset valmiudet ohjata oppimistilanteita
- perehdytyksen kirkon historiaan sekä nykyaikana vaikuttaviin uskontoihin ja maailmankatsomuksiin ja valmiudet käydä vuoropuhelua näiden edustajien kanssa.

A2) Papin teologinen osaaminen ilmenee kristillisen uskon, toivon ja elämän sekä katsomusten tulkintaosaamisena, joka edellyttää

- taitoa tulkita ja soveltaa Raamattua ja kirkon opetusta
- taitoa tulkita luterilaista uskoa erilaisissa tilanteissa ja osallistua kirkon lähetystehtävään
- kykyä kohtaamiseen sekä elämän mielekkyyden ja merkitysten pohdintaan kristillisen uskon näkökulmasta
- taitoa hyödyntää globaalin kristikunnan teologista monimuotoisuutta ja rakentaa yhteyttä kristittyjen kesken
- taitoa tunnistaa muita uskontoja ja katsomuksia sekä toimia luontevasti kristittyinä ekumeenisessa, moniuskontoisessa ja -kulttuurisessa ympäristössä
- taitoa viestiä asiantuntevasti kirkon uskolle olennaisista kysymyksistä sekä arvioida perustellun kriittisesti niitä käsitteleviä tekstejä.

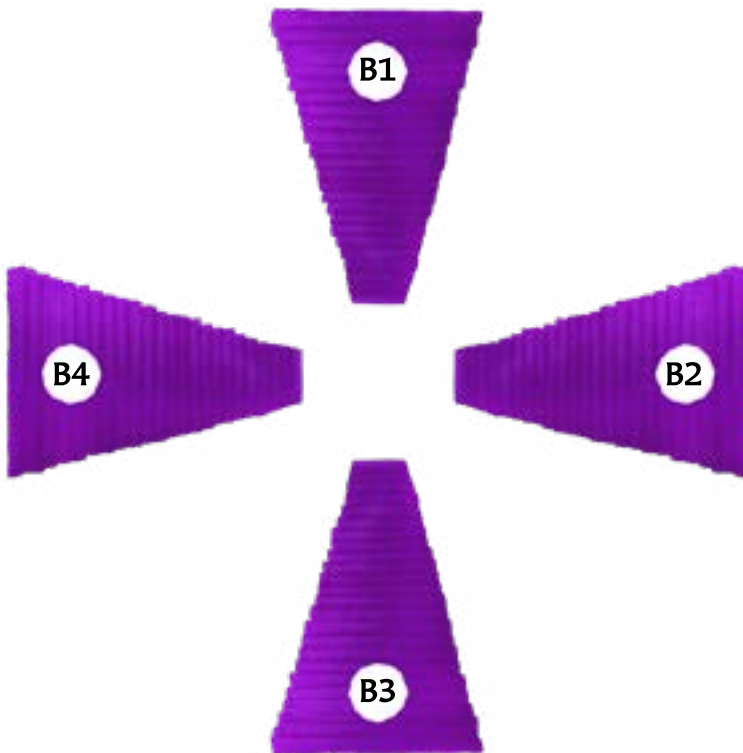
A3) Papin arvo-osaaminen edellyttää

- kykyä edistää kirkon tehtävää toimimalla lähimmäisen sekä luomakunnan parhaaksi
- taitoa pitää esillä kristinuskon arvoja ja toimia niiden mukaisesti
- taitoa tarkastella monipuolisesti erilaisia eettisiä kysymyksiä ja arvojärjestelmiä sekä osallistua omassa työssä ja yhteisössä käytävään arvokeskusteluun

B) Papin tehtäväosaaminen

Pappisviran luonteeseen kuuluu sekä palvelu että hengellinen johtaminen. Suhteessa omiin seurakuntalaisiinsa pappi on yhtä aikaa paimen (*pastor*) ja palvelija (*minister*). Pappiteen liittyviä keskeisiä tehtäviä ovat jumalanpalvelus ja julistus, kirkon pyhät toimitukset, kristillinen kasvatus ja opetus sekä sielunhoito ja diakonia.

Papin työhön, teologisena asiantuntijana, kuuluu erilaisten tilanteiden ja prosessien johtaminen. Johtamisrooliin kuuluu taito tulkita ja soveltaa kristillisen uskon sisältöä ja luterilaista uskonymmärrystä ihmisten ja yhteisöjen erilaisissa tilanteissa.

B1) Jumalanpalvelusten ja kirkon pyhien toimitusten osaaminen

B2) Kristillinen kasvatus ja opetus

B3) Lähimmäisenrakkauden toteuttaminen

B4) Sielunhoito ja rippi

B1) Jumalanpalvelusten ja kirkon pyhien toimitusten osaaminen edellyttää

- taitoa käyttää Raamattua ja soveltaa kirkollisia kirjoja syvällisesti ja tilannekohtaisesti
- taitoa suunnitella ja toteuttaa jumalanpalveluksia sekä kirkon pyhiä toimituksia sisältö-, tilanne- ja yhteisölähtöisesti
- taitoa soveltaa ja ilmaista uskon sisältöä ymmärrettävästi ihmisen ja yhteisön elämässä.

B2) Kristillinen kasvatusta ja opetus edellyttävät

- taitoa käyttää ja soveltaa Raamattua sekä kirkon opetusta kaikenikäisten kanssa
- taitoa suunnitella, ohjata ja kehittää rippikoulua nuorilähtöisesti ja moniammatillisesti kirkon yhteisten linjausten mukaisesti
- taitoa käydä dialogia ja rakentaa vuorovaikutusta ihmisten kanssa
- taitoa hyödyntää luontevia ja tilanteenmukaisia menetelmiä osallistujien oppimista, kasvua ja tarpeita tukevalla tavalla
- kykyä tiedostaa oma näkemys oppimisesta ja kasvusta sekä kehittää sitä.

B3) Lähimmäisenrakkauden toteuttaminen edellyttää

- taitoa ymmärtää kristillisen auttamistyön (diakonian) teologiset lähtökohdat (Mt. 7:12; Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille.)
- kykyä soveltaa lähimmäisenrakkautta seurakuntatyön erilaisissa tilanteissa
- kykyä rohkaista ihmisiä toimimaan lähimmäisenrakkauden edistämiseksi ja taitoa toimia köyhien, osattomien ja syrjäytyneiden puolesta ja heidän kanssaan.

B4) Sielunhoito ja rippi ovat papin erityisiä tehtäviä, jotka edellyttävät

- taitoa luoda dialoginen sielunhoidollinen suhde ja käyttää sanallisia ja ei-sanallisia sielunhoidon muotoja
- kykyä tunnistaa uskonnollisia ja eksistentiaalisia kysymyksiä ja taitoa tukea ihmisiä elämänkaaren eri vaiheissa, kriisitilanteissa ja hengellisessä elämässä
- taitoa hahmottaa ihmisen mielen toimintaa ja sen merkitystä sielunhoidollisessa kohtaamisessa
- kykyä tunnistaa oma osaaminen ja sen rajat sekä taitoa ohjata tarvittaessa muun avun piiriin.

C) Vuorovaikutusosaaminen

Papin ammatissa ja sen eri tehtävissä monipuoliset vuorovaikutustaidot ovat keskeisiä. Vuorovaikutusosaamista tarvitaan työssä yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen kanssa sekä yhteisön edustajana ja uskontulkitsijana. Vuorovaikutusosaaminen edellyttää, että pappi hyödyntää dialogisuuden, viestinnän sekä ohjauksen osaamistaan monipuolisesti ja tilannetajuisesti.

Papin työ edellyttää läsnäolon kykyä, tilannetajua, tunnetason vuorovaikutusta ja aitoa kiinnostusta toisesta ihmisestä. Yhteisön edustajana ja uskontulkitsijana pappi tarvitsee kykyä etsiä uusia, myös arkikielisiä tapoja sanoittaa kirkon sanomaa ja siten edistää seurakuntatyössä tapahtuvia kohtaamisia. Vuorovaikutusosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosoamisen yhteydessä.

D) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Papin työ niveltyy osaksi inhimillisen elämän erilaisia sosiaalisia tilanteita sekä yhteistyötä eri yhteisöjen ja verkostojen kanssa. Työssä tarvitaan yhteisön ja yhteistyön rakentamisen taitoja. Pappi tarvitsee kykyä toimia tasavertaisesti seurakuntalaisten kanssa ja edistää yhdessä heidän ja verkostojen kanssa luovuutta ja uuden löytymistä. Ydinosoamista on kyky toimia niin, että ihmisten kokemus osallisuudestaan ja toimijuudestaan vahvistuu. Kirkon roolin muuttuessa yhteiskunnassa pappi tarvitsee uudenlaista taitoa rakentaa kumppanuuksia, verkostoja ja yhteisiä foorumeita sekä sovittaa yhteen erilaisia tavoitteita. Toimintaympäristö- ja yhteisöosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosoamisen yhteydessä.

E) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Papilta edellytetään kykyä elää muutoksessa sekä toimia monimuotoisissa ja jännitteisissä tilanteissa. Työyhteisön jäsenenä työntekijä tarvitsee taitoa jäsentää ja suhteuttaa työnsä seurakunnan strategiaan, tavoitteisiin ja toimintaan. Hän tarvitsee taitoa lukea sekä sisäistä että ulkoista toimintaympäristöä ja analysoida siinä tapahtuvia muutoksia, kehitystarpeita ja -suuntia. Työelämä- ja kehittämisosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosaamisen yhteydessä.

KIRKKOHALLITUS[†]